

བུ་མཚོ་གཞི་གསུམ་མཚོ་

藏文动词词典

མེ་རིགས་དབེ་སྐྱེན་ཁང་།

藏文动词词典

(藏文)

选编者 李永昌

民族出版社出版 新华书店发行

民族印刷厂印刷

开本：787×1092毫米 1/61 印张：10 3/8

1988年5月第1版

1989年2月北京第2次印刷

印数：5,001—11,000册

统一书号：M 17049(3)55 定价：1.60元

ISBN 7-105-00404-5/Z·14

དཔེ་སྐྱོན་གྱི་དགོས་དོན་ གྱི་གསལ་བཤད།

《པོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་ཆེན་མོ་》ནི་སྐད་ཡིག་ལ་གཉིས་ཀ་གཞིར་བཞག་ རིག་པའི་གནས་ལྗོངས་འདུལ་བའི་པོད་རྒྱ་སྐད་གཉིས་ལ་ལྟར་བརྒྱུ་ལ་འགྲེལ་ཅན་གྱི་དཔེ་དེབ་ཆེ་བྲས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། དེར་པོད་རྒྱ་རིག་གནས་ཆེ་ཆུང་གི་ནང་དོན་བསྐྱུ་གང་ལྷན་ལྷན་གྱི་སྐད་སྐད་མང་ཅམ་དང་འགྲེལ་བཤད་ཞིབ་ཅམ་ཡོད་པས་ནང་དོན་དང་རིག་གཞུང་གི་ཐད་གང་ས་ནས་རིན་ཐང་ཆེ་ཅམ་ལྟར་པ་ཞིག་རེད། དེར་བརྟེན་ཆོག་མཛོད་དེ་ནི་ད་ཡོད་ཀྱི་རིག་སྐད་གཅིག་པའི་ཆོག་མཛོད་ལྗོངས་ཀྱི་ནང་ནས་ཡག་ཤོས་ཤིག་རེད། ལྷོག་པ་པོ་ལྗོངས་ཀྱིས་

ལྷོད་བདེ་པོ་ཡང་བ་དང་ཁོང་ཚོའི་དགོས་མཁོ་སྐྱོད་ལ་
 གང་ལྷོད་བྱས་ཏེ་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་དེས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་
 བྱ་དུ་ཕན་བྱས་ཆེས་ཆེ་བ་ཞིག་འདོན་བྱུང་བའི་ཆེད་ལ་
 ཏུ་ང་ཚོས་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་དེའི་བྱ་གི་རིག་པའི་ལོ་
 གནས་ཁ་ཤས་འདེམས་སྤྲིན་བྱས་རྗེས་རིམ་མཐུད་ཀྱིས་ལ་
 དཔེ་སྟུན་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། 《བྱ་ཚིག་ཚིག་མཛོད》འདི་ནི་
 《བོད་རྒྱ་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་》དེའི་བྱ་གི་བྱ་ཚིག་ཐ་
 ལྷོད་ལྷོད་ལ་འདེམས་སྤྲིན་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན། 《བོད་རྒྱ་
 ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་》དེ་ནི་ཚུམ་སྤྲིན་པ་གཙོ་བོ་ཀྱང་ལ་
 དཔེ་སྟུན་ཡིན་པ་དང་། ཚུམ་སྤྲིན་པ་གཙོ་བོ་གཞོན་པ་
 ཀྱང་ཞེ་ཏུ་དང་། ཉན་བྱུང་མཐུན་རབ་འོད་གསལ།
 ལྷོད་བསྟན་ཉི་མ། རྩོམ་རྒྱུ་ལ་པོ། ལྷོ་བཟང་ལྷོད་
 དབང་། ལྷོ་བཟང་རྩོམ་རྒྱུ་ལ་པོ་ཞེས་ཡིན་པའི་ཚུམ་སྤྲིན་ཚོ་
 རྒྱུ་གིས་ཚུམ་སྤྲིན་བྱས་པ་ཞིག་རེད།

དེབ་འདིར་བརྒྱུས་པའི་བྱ་ཚིག་གི་ཐ་ལྷོད་ལྷོད་ལ་
 བརྩམས་ཉིས་སྐྱོད་བདུན་བརྒྱ་སུམ་ཅུ་ལྷག་ཙམ་ཡོད་ལ་

ཅང་། དེའི་ནང་ཐ་སྟད་གཙ་པོ་ཚིག་སྟང་དུག་བརྒྱ་
 ལྷམ་ཅུ་ལྷག་ཙམ་དང་། རྩེ་བྲག་གི་ཐ་སྟད་(བུ་ཚིག་གི་
 རདས་པ་མ་འོངས་སྐུལ་ཚིག་བཅས་དང་ཡི་གེ་གདམ་ང་
 ཅན) ཚིག་སྟང་ཚིག་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་འདུས་ཡོད། ཐ་སྟད་
 རདི་རྣམས་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཙམ་གྱི་གྲེང་སྐབས་་་་
 གྲོས་བསྟར་དང་ཞིབ་བཤེར་ཡང་ཡང་བྱས་པ་རེད།

དེའི་རདི་ནི་པོད་རྒྱ་སྐད་ཡིག་གི་ལྷག་ལས་་་་་
 གནང་མཁན་དང་། གཞི་རིམ་གྱི་ལས་ཁུངས་ལ། སློབ་
 ལུ་ལ། སློབ་པ་པོ་གྱི་ར་བྱང་པ་བཅས་ཀྱི་དབྱེད་
 གཞིར་བརྟུན་པ་ཞིག་ཡིན། རདི་ལས་གྱི་གྲེང་མཁན་གྱི་
 ཡོན་ཚད་དམར་བའི་དབང་གིས་འདིའི་ནང་ནོར་འཇུག་
 དང་མི་འདང་ས་ཡང་ཡོང་སྲིད་པར་བརྟེན་རྒྱ་ཆེའི་སློབ་
 པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སློབ་བརྗོད་དང་ནོར་བཙུག་མཛོད་་་་
 གནང་ཡོད་པ་མཚུན།

ཡི་རིགས་དཔེ་སྟེན་ཁང་ནས།

1986ལོའི་ཟླ་2པར།

出版说明

《藏汉大辞典》是一部以词语为主，兼收百科的藏汉双解大型工具书，由于它在不同程度上反映了藏族文化的各个方面，收词范围较为广泛，解释比较详细，具有较高的实用价值和学术价值，是现有同类辞书中较好的一部。为了方便读者，满足他们的需要，更好地发挥这部大辞典的社会效益，我们准备将其中的有关专科选编成册，陆续出版。这部《藏文动词词典》就是根据《藏汉大辞典》的动词部分编选的。《藏汉大辞典》是由以张怡荪为主编、以祝维汉、年叙·钦饶威色、土登尼玛、多吉杰博、洛桑土旺、罗桑多杰等为副主编的编纂组编纂的。

本书共收动词词目2,730余条，其中主条

1,630条，分条（包括动词的过去、未来、命令三式及异体字）1,100余条。这些词目，在大辞典编纂过程中，进行过反复讨论和审定。

本书可供藏语文工作者、基层干部、学生和一般读者使用。限于编者水平，疏漏之处，在所难免，希望读者批评指正。

民族出版社

1986年2月

འོངས་སྐུལ་ཚིག་གི་གོ་རིམ་ལྟར་འགོད་སྐྱུར་བྱས་ཇིས་་་
ཉིས་ཤད་བརྒྱབ་ཡོད།

ཐ་སྟད་གཙོ་བོ་རྣམས་མིང་གི་དབྱེ་བ་ཕྱེ་བ་་་
དང་། གཟུགས་འགྱུར་ཡོད་མེད་ཇི་བཞིན་བཀོད་
ཇིས་བོད་ཡིག་དང་རྒྱ་ཡིག་གི་ཐོག་ནས་འགྲེལ་བཤད་་་
བརྒྱབ་ཡོད་ལ་དཔེར་བརྗོད་ཀྱང་བརྒྱབ་ཡོད། དཔེར་
ན།

འགྲེལ་བ། (ཐ་དད་པ) བཀྲལ་བ།

དགྲོལ་བ། ཁྱོལ། ཅ་དོན་གོ་སླ་བའམ་

གསལ་བར་བྱེད་པ། 解释， 注释。

使本义明白易懂： གོ་དཀར་བའི་

ཚིག་མདུད་སྲ་སྲར་འགྲེལ་བ། 分别注

释难解词义。

བྱ་ཚིག་གི་འདས་མ་འོངས་སྐུལ་ཚིག་བཅས་བྱེ་་་

བྲག་གི་ཐ་སྟད་ལྷགས་སུ་བསྐྱབས་ཡོད་ཀྱང་། བོད་

ཡིག་གི་ཐོག་ནས་དེ་དང་ཐ་སྟད་གཙོ་བོ་བར་གྱི་འགྲེལ་

བ་གསལ་བཤད་བྱས་ཨོད་པ་ལས་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཕྱེ་
མེད་ལ་དཔེར་བརྗོད་ཀྱང་བརྒྱབ་མེད། དཔེར་ན།

མངགས་པ། མངག་པའི་འདས་པ།

མངོགས། མངག་པའི་སྐྱལ་ཚིག

བཀག་པ། རྒྱན་གཙོད་པ་དང་གྲོལ་བའི་

དོན་དུ་གོ་བའི་འདས་པ།

གས་པ། བྲ་མི་དད་པར་འཇུག་པའི་

འགས་པའི་འདས་པ།

གཟུགས་འགྱུར་མེད་པ་རྣམས་ཕྱེ་བྲག་གི་བྲ་སྟེང་
ལོགས་སུ་བསྐྱིགས་མེད།

བཞི་པ། མིང་གི་དབྱེ་བ་འབྱེད་དགོས་པ་རྣམས་

①. ② ཞེས་དབྱེ་རྟོགས་དང་། དོན་གྱི་དབྱེ་བ་འབྱེད་
དགོས་པ་རྣམས་ (1). (2). (3)..... ཞེས་དབྱེ་རྟོགས།

དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ལོགས་ལ་ད་དུང་དབྱེ་བ་འབྱེད་དགོས་
པ་རྣམས་ 1. 2. 3. ཞེས་དབྱེ་རྟོགས། བྱ་ཚིག་གཅིག་

ལ་དོན་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་གཟུགས་འགྱུར་ཁག་.....

གཉིས་སམ་གསུམ་ཡོད་པ་རྣམས་ཐོད་ཡིག་གི་ཨང་གི་
 ༡, ༢, ༣, ཞེས་དབྱེ་རྟགས་བཅས་སྤོང་བ་བརྒྱབ་ཡོད།
 དཔེར་ན།

འགྱུར་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འགྱུར་བ།
 འགྱུར་བ།། ༡. ལྷ་རྒྱན་དུ་མི་གནས་
 པར་གསར་པ་ཞིག་དུ་འཕོ་འགྲོ་བ། 更
 动, 变易。原有的变化发生变动:
 རྩ་བོ་འགྱུར་བ། 本性变易。ཆ་རྒྱུན་
 འགྱུར་སྤང་། 条件变了。༢. གྱུར་བ།
 འགྱུར་བ། ལྷར་དང་མི་འདྲ་བར་འགྱུར་
 བའམ་འགྱུབ་བ། 变作, 化为。转
 成另一种: ལྷོང་མ་སྐལ་པར་གྱུར་
 སྤང་། 蝌蚪变成了蛙。

ལྷ་པ། ཡི་གེ་གདམ་ང་ཅན་རྣམས་ཐ་སྙད་གྱི་
 གྲུལ་དུ་བཀོད་ཅིང་། དེ་དག་ཡན་ཚུན་བར་གྱི་འབྲེལ་
 བ་གསལ་བཤད་བྱས་པ་ལས་འབྲེལ་བཤད་བརྒྱབ་.....
 མེད། དཔེར་ན།

དེད་པ། འདེད་པའི་འདས་པའི་འབྲི་ཚུལ་
གཞན་ཞིག

རྒྱལ་པ། བར་རྫོང་རྣམས་ལ་(རྫོང་) ཞེས་པའི་
གསལ་རྟགས་བརྒྱབ་ཡོད། དཔེར་ན།

འཕྲིད་པ། (ཐ་མི་དད་པ) (1)ལྷན་ནས་

འབྲུང་བ་དང་། ལག་དུ་སྦྱར་པའམ་

ཐོབ་པ། 收到, 得到……。

(2)མཐུན་པའམ། འོས་པ་དང་ཕན་པ།

符合, 有效……。(3)(རྫོང་) ཚོགས་

པ། 集会, 遇合。

凡 例

一、本书条目，按藏文字母顺序排列。

二、动词划分外动(ཐ་དད་པ)和内动(ཐ་སྐྱེད་པ)两类。同一动词有外动和内动区别者，先列外动词，后列内动词。

三、词目以现在时为主条。有时态变化的，注明词性之后，按照现在、未来及命令等顺序排列；无时态变化的，亦按现、未、命等顺序重复列出，而后用“||”隔开。

各主条，除注明词性、时态外，都注有藏汉释文，并加藏汉例句，如：

འགྲེལ་བ། (ཐ་དད་པ) བཀྲལ་བ། དགྲེལ་
བ། ཁྱོལ།|| ཅ་ དོན་གྱི་སྒྲ་བའམ་
གསལ་བར་བྱེད་པ། 解释，注释。
使本义明确易懂： གྱི་དཀར་བའི་
ཚིག་མདུད་སྐོས་སྐོར་འགྲེལ་བ། 分别注

释难解词义。

动词的过去、未来和命令式，另立副条，只用藏文说明与主条的关系，不再分义项，也不加例句，如：

མངགས་པ། མངག་པའི་འདས་པ།

མངོགས། མངག་པའི་སྐལ་ཚིག།

བཀག་པ། ལྷོན་གཙོད་པ་དང་སྐལ་པའི་

དོན་དུ་གོ་བའི་འགོག་པའི་འདས་པ།

没有时态变化的，不再例副条。

四、词性序码用①、②，义项序码用(1)、(2)、(3)……，义项下如须再分，则用1、2、3……，同一动词因意义不同，有两种以上时态变化者，用藏文序码 ༡、༢、༣……分别标明，如：

འགྱུར་བ། (ཐ་མི་དད་པ) འགྱུར་བ།

འགྱུར་བ།། ༡. ལྷོན་ལྷོན་དུ་མི་གནས་པར་

གསར་པ་ཞིག་དུ་འགྲོ་འགྲོ་བ། 更动，

变易。原有的变化发生变动；

ངོ་བོ་འགྱུར་བ། 本性易变。ཁ་རྒྱུན་

འགྱུར་སྤང་། 条件变了。 ༢. གྱུར་བ།

འགྱུར་བ།། སྒྲུབ་དང་མི་འདྲ་བར་

འབྱུང་བའམ་འགྱུབ་བ། 变作，化

为。转成另一种： ལྷོང་མ་སྐལ་བར་

གྱུར་སྤང་། 蝌蚪变成了蛙。

五、异体字另立条目，不注释文，只注明与正体字的关系，如：

དེད་བ། འདེད་པའི་འདས་པའི་འབྲི་ཚུལ་

གཞན་ཞིག

六、古语动词标，(རྟོང་) 以示区别，如：

འཕྲིད་བ། (ཐ་མི་དད་བ) (1) སྤྲིད་ནས་

འབྲོར་བ་དང་། ལག་དུ་སྦྲེལ་བའམ་

སྦྲོབ་བ། 收到，得到。……。

(2) མཐུན་པའམ། རོས་པ་དང་ཡན་

བ། 符合，有效。……

(3) (རྟོང་) ཚོགས་བ། 集会，遇合。